

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 208/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s., Karadžičova 17, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 25 Csp 173/2017-55 z 30. novembra 2017 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 Csp 173/2017-55 z 30. novembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania na okresnom súde, v ktorom sa domáhala proti žalovanému zaplata sumy 744,17 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 17. októbra 2012 do zaplata, a to z titulu nároku na náhradu poistného plnenia vo výške 20 %, pretože žalovaný (poistenec) neoznámil sťažovateľke (poisťovni) vznik škodovej udalosti. Pre účely dokazovania v rovine dobrých mravov okresný súd na pojednávaní 26. októbra 2017 uložil sťažovateľke povinnosť zabezpečiť na pojednávaní odročenom na 30. november 2017 účasť štatutárneho orgánu sťažovateľky. Z dôvodu jeho nezabezpečenia na pojednávaní bola sťažovateľke napadnutým uznesením okresného súdu uložená poriadková pokuta vo výške 350 €.

Sťažovateľka tvrdí, že uložením poriadkovej pokuty došlo k svojvoľnému, zaujatému a šikanóznemu postupu, flagrantne porušujúcemu jej základné práva. Sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej ústavnoprávnej kontrole podliehajú aj nemeritórne súdne rozhodnutia, ak zasahujú do niektorého zo základných práv a slobôd, resp. ak predstavujú extrémne vybočenie zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Sťažovateľka uvádza, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu je neakceptovateľné a neudržateľné, preto sa domáha mimoriadneho ústavnoprávneho

prieskumu rozhodnutia o poriadkovej pokute, napriek povahe napadnutého rozhodnutia a tzv. procesnej bagatelnosti.

Sťažovateľka poukázala aj na § 295 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“), podľa ktorého je podmienkou *ex offico* zaobstarávania a vykonávania dôkazov v prospech spotrebiteľa to, že vykonanie takéhoto dôkazu je nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej. Sťažovateľka následne argumentuje tým, že výsluch jej štatutárneho orgánu nebol nevyhnutný, lebo aj napriek tomu že ho nevykonal, rozhodol okresný súd vo veci rozsudkom č. k. 25 Csp 173/2017-58 z 30. novembra 2017, ktorým zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 372,09 € a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Podľa sťažovateľky preto uloženie povinnosti zo strany okresného súdu zabezpečiť prítomnosť jej štatutárneho orgánu bolo nehospodárne a hraničilo so šikanóznym a bezprecedentným výkonom súdnej moci a išlo o diskriminačný úkon proti sťažovateľke. Sťažovateľka zároveň pripojila prepis e-mailovej komunikácie z 24. novembra 2017 medzi jej právnym zástupcom a zákonným sudcom:

«- právny zástupca sťažovateľa, e-mail zo dňa 27.11.2017,10:14 hod:

„Dobrý deň,

rešpektujeme výzvu súdu na zabezpečenie účasti štatutárneho orgánu žalobcu na najbližšom pojednávaní; podotýkame však, že v mene žalobcu koná trojčlenné predstavenstvo. Predseda predstavenstva [REDAKOVANÉ] sa, bohužiaľ, nebude môcť na pojednávaní dňa 30.11.2017 osobne zúčastniť. Ďalší členovia predstavenstva sú rakúskej národnosti a neovládajú slovenský jazyk. Ich prípadný výsluch na pojednávaní by musel byť nevyhnutne spojený s prítomnosťou tlmočníka.

Pre úplnosť si dovoľujeme konštatovať, že z hľadiska štruktúry žalobcu sú vo vzťahu k okolnostiam prípadu vecne kompetentnejšie príslušné úseky žalobcu (napr. v danom prípade úsek neživotného poistenia, zastúpený riaditeľom).“

- zákonný sudca, e-mail zo dňa 27.11.2017,10:30 hod:

„Dobrý deň

Beriem na vedomie, že v lehote 4 dní nie je možné zabezpečiť štatutára. Bude záležať od priebehu štvrtkového konania ako súd bude postupovať ďalej. Vychádzam z toho, že

žalovaný evidentne komunikoval s žalobcom o nehode, je potom aj na žalobcovi určitá miera zodpovednosti minimálne po morálnej stránke že žalovaný písomne nehodu nenahlásil. Od toho sa potom bude odvíjať výška nároku žalobcu.“»

Sťažovateľka taktiež poukazovala na skutočnosť, že niektoré výroky zákonného sudcu počas prejednávania predmetnej veci mali byť proti sťažovateľke neprimerane expresívne a zaujaté. K tomuto sťažovateľka uviedla: *«Išlo najmä o vyjadrenia bezprostredne súvisiace s predmetom podnikateľskej činnosti sťažovateľa (napr. v čase 8:17, 11:46 zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 26.10.2017; v čase 2:30, 5:24, 8:07, 11:19 zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 30.11.2017). Sudca považoval „za chrapúnstvo“ údajné neupozornenie žalovaného sťažovateľom na splnenie zákonnej povinnosti v zmysle § 10 ods. 1 písm. a) ZoRZP a rovnako aj následné uplatnenie si zákonného nároku sťažovateľa v súdnom konaní (zvukový záznam z pojednávania zo dňa 26.10.2017, čas 8:17). Z pohľadu sudcu išlo o účelový návrh sťažovateľa, smerujúci k naplneniu byrokratického znenia zákona (zvukový záznam z pojednávania zo dňa 30.11.2017, čas 16:49). Skutočnosť, či štatutárny orgán sťažovateľa poznal okolnosti konkrétneho prípadu pritom bola údajne irelevantná. Napriek tomu chcel súd sťažovateľa vypočúť z titulu morálnosti nároku a v konaní o zaplatenie 744,17 EUR „si chcel pohovoriť o charaktere spoločnosti“ (zvukový záznam z pojednávania zo dňa 30.11.2017, čas 2:30 a 8:07).»*

Napokon sťažovateľka poukázala na to, že podľa nej by jej poriadková pokuta uložená nebola, *„ak by bolo možné uznesenie o jej uložení napadnúť odvolaním. Potenciálny prieskum súdom druhej inštancie by viedol k zrelšej úvahe sudcu a jeho adekvátnej zdržanlivosti. Jednoinštančnosť rozhodovacieho procesu sudcu v tomto prípade využil (zneužil) na rozhodnutie, ktoré je iracionálnym a emotívnym prejavom jeho osobnej nevraživosti voči sťažovateľovi, resp. poisťovniam ako takým.“*

Sťažovateľka je presvedčená, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré má za následok porušenie jej základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 dohovoru. Sťažovateľka je tiež presvedčená, že dôvod uloženia poriadkovej pokuty bol jednostranný, zaujatý a diskriminačný a jej uložením porušil okresný súd aj jej základné právo na rovnosť účastníkov konania pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základné právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 30.11.2017 č. k. 25Csp/173/2017-55 porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 30.11.2017 č. k. 25Csp/173/2017-55 sa zrušuje.

3. Okresný súd Nitra je povinný zaplatiť advokátovi sťažovateľa náhradu trov konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa § 102 ods. 1 CSP súd môže uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že

- a) nesplní povinnosť uloženú súdom a svoju nečinnosť v konaní neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami,
- b) sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami,
- c) neuposlúchne príkaz súdu,
- d) ruší poriadok alebo dôstojný priebeh pojednávania alebo
- e) urobí hrubo urážlivé podanie.

K porušeniu už označených práv došlo podľa sťažovateľky konaním a rozhodnutím okresného súdu, ktorý jej v civilnom spore uložil poriadkovú pokutu vo výške 350 €, pretože napriek predvolaniu nezabezpečila na nariadenom pojednávaní účasť svojho štatutárneho orgánu. Podľa názoru sťažovateľky bola účasť jej štatutárneho orgánu na

pojednávani zbytočná, a preto bola aj poriadková pokuta, ktorú jej okresný súd uložil za nezabezpečenie jeho účasti, svojvoľným, zaujatým a šikanóznym rozhodnutím, ktoré porušilo ňou označené práva. Uloženie tejto poriadkovej pokuty malo byť zároveň prejavom porušenia rovnosti účastníkov konania. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti bez relevancie k napadnutému uzneseniu okresného súdu tiež expresívne spochybňovala nestrannosť zákonného sudcu a opodstatnenosť jednoinštančného rozhodovacieho procesu o poriadkovej pokute.

Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom konaní. Takýmto predpisom je v posudzovanej veci Civilný sporový poriadok.

Ústavný súd na posúdenie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľky preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Súd vo veci odročil pojednávanie na deň 30.11.2017. Právny zástupca žalobcu bol pri odročení dňa 26.10.2017 prítomný. Vzhľadom na obsah dokazovania v rovine dobrých mravov súd uložil povinnosť žalobcovi, aby sa na termín pojednávania dostavil štatutárny zástupca žalobcu. Na pojednávanie dňa 30.11.2017 bez ospravedlnenia sa žiadny štatutárny zástupca žalobcu nedostavil. Súd bral v rámci elektronickej komunikácie do úvahy, že za štyri dni (pred pojednávaním) nie je možné štatutára zabezpečiť, ale jeho právny zástupca mal túto úlohu od termínu pojednávania dňa 26.10.2017...

Súd nariadil dokazovanie výsluchom štatutárneho zástupcu žalobcu v zmysle § 295 CSP. Napriek dostatočnému času od 26.10.2017 do 30.11.2017 sa žiaden štatutárny zástupca žalobcu bez objektívneho ospravedlnenia nedostavil. Svojim postupom žalobca nerešpektoval príkaz súdu. Z tohto dôvodu mu súd uložil pokutu v sume 350 eur.“

Okresný súd v napadnutom uznesení stručne poukázal na povinnosť, ktorú uložil sťažovateľke ako strane v konaní, ďalej uviedol, že sťažovateľka bez objektívneho ospravedlnenia nespĺnila súdom stanovenú povinnosť, a preto jej uložil poriadkovú pokutu v zákonom stanovenom rozsahu. Ústavný súd zdôrazňuje, že ani v e-mailovej korešpondencii štyri dni pred pojednávaním sa právny zástupca sťažovateľky nesnažil ospravedlniť neúčast' štatutárneho orgánu na chystanom pojednávaní („rešpektujeme výzvu súdu na zabezpečenie účasti štatutárneho orgánu na najbližšom pojednávaní“), ale iba spochybňoval účelnosť jeho účasti na pojednávaní. Na uloženie poriadkovej pokuty okresným súdom boli preto splnené všetky náležitosti relevantného procesnoprávneho predpisu. Skutočnosť, že výsluch štatutárneho orgánu sťažovateľky v konečnom dôsledku nebol nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci samej, má určite svoj význam, ale pri posudzovaní ústavnoprávnej udržateľnosti uznesenia okresného súdu o poriadkovej pokute ústavný súd nie je oprávnený komplexne posudzovať vykonávanie a hodnotenie dôkazov okresným súdom, ktoré bolo podstatné pre rozhodnutie v merite veci. Na základe iných dôkazov vykonaných na pojednávaní môže dôjsť k situácii, keď význam súdom zabezpečovaného dôkazu pre meritórne rozhodnutie súdu klesne tak, že ho nebude potrebné vykonať. To však neznamená, že poriadková pokuta uložená za zmarenie vykonania takéhoto dôkazu predstavuje extrémne vybočenie zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Extrémnym vybočením v tomto kontexte by bolo ak by okresný súd uložil strane konania poriadkovú pokutu za nesplnenie povinnosti, ktorú jej neuložil. Sťažovateľka nespochybňuje skutočnosť, že jej štatutárny orgán bol predvolaný na súdne pojednávanie, a nie je sporné ani to, že sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil. Ústavný súd vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na procesný charakter uznesenia o uložení poriadkovej pokuty s odvolaním sa na § 102 CSP konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nemá znaky, ktoré by popierali zmysel práva na súdnu ochranu, či znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

Spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa okrem iného (a predovšetkým) princíp „rovnosti zbraní“, t. j. princíp, že každá strana v procese musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a že žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu oproti protistrane (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Delcourt proti

Belgicku zo 17. 1. 1970, vo veci *Dombo Beheer B. V. proti Holandsku* z 27. 10. 1993 a pod.). Princíp rovnosti zbraní hrá dôležitú úlohu v každom štádiu súdneho konania a vo vzťahu k rôznym subjektom. Tento princíp je *expressis verbis* vymedzený v čl. 47 ods. 3 ústavy a implicitne tvorí aj súčasť obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Rovnosť strán konania súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že strany civilného konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia strany konania, nie je podstatné ani to, ktorá zo strán konania sa stane žalobcom a ktorá žalovaným (II. ÚS 35/02, IV. ÚS 126/09).

Ústavný súd podotýka, že uloženie poriadkovej pokuty v súlade s procesným predpisom jednej zo strán sporového konania nie je spôsobilé zvýhodniť protistranu v rozsahu porušenia princípu „rovnosti zbraní“, lebo nepopiera procesné možnosti, práva ani povinnosti žiadnej zo strán konania vo vzťahu k výsledku samotného konania ani vo vzťahu k postaveniu samotných procesných strán.

Ústavný súd zároveň uvádza, že námietka sťažovateľky, ktorou spochybňovala nezaujatosť zákonného sudcu s poukazom na jeho vyjadrenia na pojednávaniach 26. októbra 2017 a 30. novembra 2017 mohla byť dôvodom na uplatnenie námietky zaujatosti, a to najneskôr do siedmich dní od prvého pojednávania, na ktorom sťažovateľka dospela k záveru o jeho „*osobnej nevraživosti voči sťažovateľke, resp. poisťovniam ako takým*“. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti neuviedla, či proti zákonnému sudcovi v konaní na okresnom súde vzniesla námietku zaujatosti. Zo sťažnosti samotnej ale možno usudzovať, že takúto námietku nevzniesla, resp. vzniesla ju len ako podporný argument v sťažnosti ústavnému súdu, ktorým naznačovala, že pri ukladaní poriadkovej pokuty v jednoinštančnom postupe sa môže prejaviť zaujatosť zákonného sudcu. Ústavný súd ale podotýka, že pri rozhodovaní všeobecného súdu sťažovateľka nemôže len pasívne vyčkávať

na rozhodnutie a v prípade, ak je pre ňu nepriaznivé, napadnúť ho sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ale v záujme ochrany svojich práv má využívať relevantné zákonné prostriedky, ktoré má k dispozícii. Neexistuje preto žiadny dôvod, prečo by sa mal ústavný súd námietkou zaujatosti zákonného sudcu zaoberať až v rámci ústavnoprávneho prieskumu poriadkového opatrenia okresného súdu.

K námietke sťažovateľky spochybňujúcej opodstatnenosť jednoinštančného rozhodovacieho procesu o poriadkovej pokute ústavný súd v prvom rade uvádza, že ide o výsledok autonómnej úvahy zákonodarcu, podľa ktorej rozhodovanie sudcu o poriadkovej pokute nevyžaduje preskúmanie v inštančnom postupe. Zákonná úprava takého charakteru musí mať výnimočný, priamo v zákone odôvodnený alebo zo zákona vyvoditeľný účel alebo ospravedlnenie. Ak zákonodarca na jednej strane disponuje voľnou úvahou o tom, že by bolo neprimerané zaťažovať odvolacie súdy preskúmaním takých rozhodnutí, jeho postup na druhej strane nesmie prekročiť uvedený limit – rozumný predpoklad, že vylučované rozhodnutie neohrozí alebo nemôže ohroziť dodržiavanie základných práv a slobôd.

Na prvý pohľad sa rozhodnutie o poriadkovej pokute vzhľadom na majetkové zameranie a absenciu prieskumu javí ako spôsobilé zasiahnuť do základných práv subjektu, proti ktorému je namierené. Za načrtnutých okolností je preto nevyhnutné vychádzať z podstaty (charakteru) rozhodnutia o poriadkovej pokute a výšky jej možného uloženia.

Pokiaľ ide o charakter poriadkovej pokuty, také rozhodnutie je procesnou sankciou, ktorou je možné vynútiť si splnenie tých procesných povinností, ktoré napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu, splnené neboli. Základným predpokladom pre vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím môže dôjsť k sťaženiu postupu konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje. Súčasne je rozhodnutie súdu o poriadkovom opatrení svojou povahou procesným rozhodnutím s procesnoprávnymi dôsledkami len pre určité štádium civilného

sporového konania; nestáva sa samo osebe predmetom konania a nejde tak o rozhodnutie vo veci samej, ktoré by do práv a povinností strán sporu zasahovalo konečným spôsobom. Pokiaľ ide o výšku poriadkovej pokuty, tú určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti, čo znamená, že pri určení sumy každej pokuty disponuje súd voľnou úvahou. Miera voľnej úvahy súdu však nie je absolútna, ale je obmedzená maximálnou možnou hranicou 500 €. Pôjde teda zväčša o pokuty v zanedbateľnej alebo bagateľnej výške.

Vychádzajúc aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. *Le Compte, Van Leuven a De Meyere* proti Belgicku z 23. 6. 1981, *Adolf* proti Rakúsku z 26. 3. 1982, *Feldbrugge* proti Holandsku z 29. 5. 1986), dvojinštančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (sporového či mimosporového). V dvojinštančnosti treba vidieť najmä prejav úsilia minimalizovať možné pochybenia v rozhodnutiach súdov prvej inštancie, ktoré je súčasne opodstatnené aj za cenu predĺženia konania (o dobu odvolacieho konania), ako aj za cenu jeho predraženia (o trovy odvolacieho konania).

Ak zvážime charakter procesného rozhodnutia (netýkajúceho sa bezprostredne merita veci či iného subjektu než toho sankcionovaného), účel poriadkovej pokuty, jej výšku a najmä to, že k jej uloženiu prispel sám sankcionovaný subjekt, nemožno uvažovať o účelnosti predlžovania a predražovania „konania“ (i neprimeraného zaťažovania všeobecných súdov rozhodovaním o poriadkových opatreniach) iba preto, aby sa formalisticky učinilo dvojinštančnosti zadosť. Striktné trvanie na formálnych stránkach práva neplní žiadnu rozumnú funkciu, ale naopak, popiera samotný zmysel právnej úpravy (IV. ÚS 19/2012). Zmyslom využitia poriadkového opatrenia je zabezpečenie plynulosti postupu súdu v prebiehajúcim (existujúcom) súdnom konaní, nie jeho rozmnožovanie o ďalšie „konania“, ktoré navyše nemajú pre prerokovávanú vec žiaden význam. Taký stav by bol v rozpore s požiadavkou zdravého rozumu, ktorá nemôže byť irelevantná pre organizáciu a fungovanie materiálneho právneho štátu.

Za týchto okolností možno pripustiť, že súčasná právna úprava vylučujúca prieskum rozhodnutí sankčného charakteru v inštančnom postupe je primeraná významu rozhodnutia o poriadkovom opatrení. Civilné sporové konanie nemusí byť nevyhnutne dvojinštančné;

požiadavkám spravodlivého procesu vyhovuje aj konanie vykonané pred súdom iba v jedinej inštancii (napr. § 386 CSP). Ústavný súd k tomuto uvádza, že z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, u ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Jednoinštančné súdnictvo, najmä potom vo veciach objektívne bagateľného významu, teda nijako nevybočuje z ústavných medzí.

Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd v tejto súvislosti napokon uvádza, že nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Také rozhodnutie by v zásade malo byť nepreskúmateľné nielen nadriadeným súdom, pretože uvedený zákon takúto možnosť výslovne nepripúšťa (čl. 2 ods. 2 ústavy), ale malo by byť vzhľadom na bagateľnú povahu a absenciu ústavnoprávneho rozmeru vylúčené aj z prieskumu vecí ústavným súdom.

Ústavný súd už opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého ak procesnoprávny predpis vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 717/2013, II. ÚS 288/2015, II. ÚS 595/2015, II. ÚS 273/2016, II. ÚS 810/2016). Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 94/2014). Takéto vybočenie, resp. neodôvodnenosť rozhodnutia však ústavný súd v prípade sťažovateľky nevzhliadol.

Z prednesených argumentov nevyplýva nič, čo by posunulo prerokovávanú vec do ústavnoprávnej roviny.

Podľa § 25 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnený návrh (sťažnosť) ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). Zároveň je v súvislosti s napadnutým uznesením okresného súdu potrebné pripomenúť, že ústavný súd nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu by bola opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu a konaním, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených základných práv a slobôd a možnosť ich vyslovenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018